

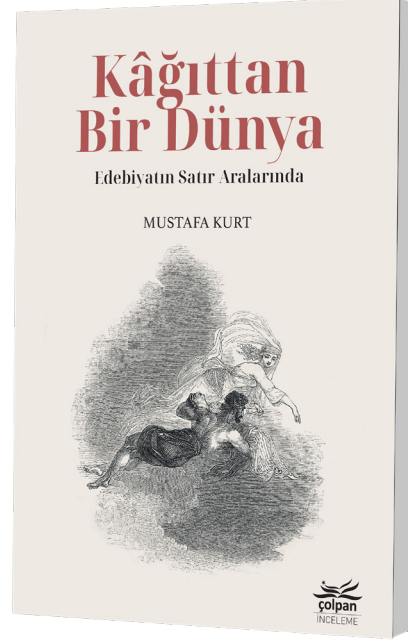
EVET, DÜNYA BÜYÜCEK BİR KÂĞITTIR

Yusuf Turan Günaydın

Edebî ürünler elbette bir sanat zevki verir okuyucuya. Fakat edebî şahsiyetler ve birikimleri üzerine yazılan yazılarda da bu husus söz konusu mudur? Belki hepsinde değil ama Mustafa Kurt'un yazılarından, küçürek incelemelerinden bir edebî metni okurken aldığımız zevki duyumsayabiliriz. Sırf ödevini yerine getiren bir araştırmacı olarak değil, hakiki bir okuyucu olmak ve edebiyatın içinde bulunmak suretiyle gerçekleştiriyor bunu yazar.

“Edebiyatın Satır Aralarında” alt başlığını taşıyan *Kâğıttan Bir Dünya*¹ Cumhuriyet Dönemi şair ve yazarlarımız hakkında dikkatler, ayrıntılar ve yorumlar içeren bir kitaptır. Üç bölümden müteşekkil kitap “Modern Türk Şiirinin İzinde” (Kurt, 2023: 11-71) yola çıkıyor, “Hikâyeden Romana” (Kurt, 2023: 72-108) “Yazı ile Çizi: Resimli Çocuk Kitapları”na (Kurt, 2023: 109-127) doğru bir seyir takip ediyor.

Modern Türk şiirinin izini sürmeye, Cemal Süreya üzerine üç incelemeyle başlıyor Mustafa Kurt. Şairin “*Lâleli'den dünyaya doğru giden bir tramvaydayız*” dizesini söz konusu eden Kurt, Sezai Karakoç'un bu dizeye ilgili “*İşte yeni şiiri özetleyen bir mısra.*” değerlendirmesini alıntılıyor ve Ebubekir Eroğlu ile Mehmet Kaplan'ın bu dizenin yer aldığı şiirle ilgili yorumlarını hatırlattıktan sonra Ece Ayhan'ın bir şiiriyle bu şiir arasında bağ kuruyor. Sonuçta bir kısım sosyolojik göstergeleri dönemin havası içinde yansıtarak tramvay motifi üzerinden ele alıyor.

Kitapta ele alınan şiirler ve şairler dikkat alanımızda olmasına rağmen neden Kurt'un ortaya koyduğu ayrıntıları biz de bir yazıda bir araya getiremiyoruz? Bu sorunun cevabı, araştırmacının yukarıda da söz ettiğimiz- hakiki, ciddi bir edebiyat okuyucusu ve edebiyatın içinde yaşayan bir yazar olması gerçeğinde yatıyor. Kurt, sırf bir akademisyen olarak yazmıyor; edebiyatı kuşanan iyi bir okuyucu ve tecrübe sahibi bir yazar olarak kaleme alıyor değerlendirmelerini.

Dikkat alanındaki konular edebiyat-severlere de ilgi çekici gelecektir: Kurt, bunlardan “Özel Baskılı Şiir Kitapları”-nı kapaklarının tıpkıbasımları eşliğinde ele alıyor ve edebiyat tarihimizin ‘basım’ ayağına dair ilgi çekici bir metin ortaya koyuyor. Yazar, görsel malzeme-yi kullanmak suretiyle yazdıklarının hafızalarda daha kolay yer etmesini de sağlamış oluyor. Zaten görsel malzeme kullanımı kitap boyunca sürüyor:

¹ Çolpan Kitap, Ankara 2023, 127 s.

Kitap kapakları, kitapların ithaf sayfaları, şair fotoğraf ve karikatürleri, dergi sayfalarından seçme tipkibasımlar, bazı şiirlerin eski harfli el yazısı metinleri, dönemin ruhunu yansıtan fotoğraflar... Kitaplar demişken, yazarın dikkat alanında imzalı kitaplar, sahalara adanmış kitaplar ve Tanpınar'ın Yeditepe Yayınları arasında basılan *Şiirler*'inin (1962) "erken baskısı"nın hikâyesi de var. İşte kitapseverlerin ilgisini kamçılacak kitap basım hikâyeleri...

Çocuk edebiyatının önemli bir ayağı olan resimli çocuk kitaplarına bir bölüm tahsis eden Kurt, burada daha çok eserleri bizim neslin çocukluk yıllarında okuma alanımızın büyücek bir kısmını oluşturan Eflatun Cem Güney'in "Bu Toprağın Masalları" dizisi, *Dede Korkut Masalları* çalışması, *Az Gittim Uz Gittim* ve *Evvel Zaman İçinde* başlıklı masal topluları üzerinde duruyor; daha doğrusu keşfettiği ayrıntıları okuyucuyla paylaşıyor. Çocuk edebiyatı alanında sadece Eflatun Cem'in çalışmaları değil, Oğuz Tansel'in *Masallar*'ı; 1960'larda çıkan *Büyükler ve Küçükler İçin Aydabir Masallar* adlı bir masal dergisi'ni ve Naki Tezel'in masal kitapları üzerinde de hem ilmi bir tecessüsle hem de iyi bir okuyucunun heyecanıyla yazdığı yazıları bu bölümde cem ediyor. Doğrusu Eflatun Cem'in 1955 yılında C. Andersen milletler arası jürisince "dünya çocuk edebiyatının en mükemmeli" seçildiği, şeref diploması ve üyeliğiyle ödüllendirdiği bilgisini Kurt'un kitabında okumasam başka bir yerde zor rastlayabilirdim diye düşünüyorum. Bu ve benzeri birçok dikkat, edebiyat okuru için büyük önem arz ediyor aslında.

Kitapta dikkat çeken daha birçok ayrıntı varsa da bunlardan ana başlıklarıyla

söz edebiliriz ancak: "Saf şiir arayışı" kapsamında M. Kaya Bilgegil'in *Cehennem Meyvası*; Ferit Edgü'nün *Ah Min-el Aşk* adlı şiir kitabı için Fikret Mualla'nın çizdiği yirmi desen; kişiye özgü antolojiler olarak nitelediği şiir defterleri; Hilal Kütüphanesi'nin yayımladığı *Üdebâ-yı Cedîde* adlı bir fotoğraf ve el yazısı albümü; Necile Tefvik'in (1911-1964) *İstersen Okuma*'sı ve İskender Fahreddin'in *Sakin Beni Okuma*'sı; Sait Faik'in Mercan Usta'sı; Niyazi Remzi'nin *Kâatan Dünya*'sı; Reşat Feyzi'nin *Boynu Bükük Kızlar*'ı; gazetelerdeki roman tefrikaları; *Binbir Gece Masalları*'nın eski harflerle başlayan yayın serüveni ile Aşım Cakırbekov ve Cengiz Aytmatov'un romanları üzerine son derece dikkat çekici değerlendirmeler kitabı okuma sürecinde yıldızlar gibi yanıp parlayıp sönüyor.

Mustafa Kurt, ilmî tecessüsüyle edebiyat tarihimizin pek de kimsenin dikkatine çarpmayacak ayrıntılarını kütüphanelerde, sahalarda iz sürerek yakalayabilen ve bunları edebî bir heyecanla okuyucusuyla paylaşan bir yazardır. Fark edebilirsek *Kâğattan Bir Dünya: Edebiyatın Satır Aralarında* başlıklı bu mütevazı eserinin arka planında, söz konusu tecessüs ve kocaman bir kütüphane okuyucuya göz kırpmıyor. Kitap, bu hâliyle genç okuyucu ve araştırmacıya da aynı heyecan ve tecessüsü aşılayabilecek eserlerdendir.

Ne diyelim... Evet, dünya kocaman bir kâğıt hükmündedir veya sayılamayacak kadar çok sayfadan oluşan bir kitaptır âdetâ. Kitaplar olmasa dünyanın ayrıntıları kaybolup giderdi. Ana konuları birçok kaynakta bulabiliriz fakat edebiyat dünyamızın satır aralarını ancak Kurt'un çalışması tarzında yazılmış eserlerde bulabiliriz.

